

Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi

Analysis of postgraduate theses on attachment in children

 Betül Yağbasan¹, Büşra İçelli Saçın², Ender Durualp³, Mine Duman⁴

¹Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

²Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

³Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

⁴Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

ÖZET

Amaç: Bu araştırmada, Türkiye'de 2013-2022 yılları arasında çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan tezler; yıllara, üniversitelere, anabilim dallarına, türlerine, araştırmanın amacına, konusuna, araştırma desenine, örneklem grubuna ve önerilere göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2022 yılları arasında çocuklarda bağlanma üzerine hazırlanan, YÖK Ulusal Tez Merkezine kayıtlı, erişime açık, elektronik olarak ulaşılabilen 123 yüksek lisans, 11 doktora ve 7 tıpta uzmanlık tezi olmak üzere toplam 141 tez oluşturmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizi betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir.

Bulgular: Analizler sonucunda son on yılda en fazla tezin 2019 yılında, Üsküdar Üniversite bünyesinde, psikoloji anabilim dalında yapıldığı ve yüksek lisans çalışması olduğu belirlenmiştir. Araştırmaların çoğunlukla ergenlik döneminde yoğunlaştığı, örneklem 13-18 yaş arasındaki ergenlerden oluştuğu, 300 ve üzerinde katılımcının dâhil edildiği, ilişkisel tarama modelinde araştırmalar yapıldığı, bağlanmanın ebeveyn ve sosyal becerilerle ilişkisinin incelendiği, seminer-egitim ve farkındalık çalışmalarının gerekliliğinin vurgulandığı dikkat çekmektedir. Veri toplama aracı olarak en çok ölçek kullanımının tercih edildiği ve veri analiz tekniği olarak da en çok tanımlayıcı yöntemlerin seçildiği görülmüştür.

Sonuçlar: Sonuç olarak bağlanma üzerine pek çok değişkenin etkili olduğu vurgulanmıştır. Yaşamın her alanında etkisini gösteren bağlanmanın güvenli ve sağlıklı olabilmesi için bu alanda çalışan uzmanların disiplinler arası iş birliği ile çalışabilecekleri programlar oluşturulması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: bağlanma; çocuklarda bağlanma; bağlanma stilleri

ABSTRACT

Aim: In this research, between 2013 and 2022 in Turkey, the postgraduate thesis made about connecting children is intended to be examined according to different variables.

Methods: Theses about attachment in children; It has been evaluated according to years, universities, branches of animation, types, purpose of research, subject, research pattern, sample group and recommendations. The study group of this research was created out of 141 theses, including 123 masters, 11 doctoral and 7 medical specialties, that are registered in YÖK National Thesis Center, open to access and electronically available, and focused on the children's attachment. Document analysis method was used in the collection of research data. Analysis of the data was resolved by the method of descriptive analysis.

Results As a result, it has been determined that the most of thesis in the last decade was made in 2019, within the University of Üsküdar, in the branch of psychology, and was a master's study. Most of the research concentrated on adolescence, a sample of the research consisting of adolescents between the ages of 13-18, 300 and more participants included, research done in the relational screening model, and the relationship of attachment with parent and social skills examined. It is noteworthy that the necessity of seminar-education and awareness studies emphasized. It has been observed that the most preferred method was scale usage as a data collection tool, and the most descriptive methods were selected as the data analysis techniques.

Conclusion: As a result, it has been emphasized that many variables are effective on attachment. In order for attachment, which has an effect on every aspect of life, to be safe and healthy, it has been suggested that programs be created in which experts working in this field can work in interdisciplinary collaboration.

Keywords: attachment; child attachment; attachment styles

Giriş

Geçmişten günümüze insan, doğası gereği diğer insanlarla beraber, topluluk halinde yaşama isteği içerisinde olan bir organizmadır. Diğer canlı türlerine kıyasla insan yavrusunun, yaşamını sürdürebilmek adına daha uzun sürelerde anne ve babasının yardımına muhtaç olduğu ifade edilmektedir (Soysal vd., 2005). Özellikle 0-2 yaş çocukların bedensel, bilişsel ve duygusal yönden çok hızlı geliştiği bir dönem olup sadece bedensel ihtiyaçlarının karşılanmasının yeterli olmayacağı vurgulanmaktadır. Bebeklerin bu becerilerinin henüz yeterince gelişmemiş olması nedeniyle bakım verenine bağımlı olduğu belirtilmektedir (Tüzün & Sayar, 2006). Bu durumlar da bireylerin beraber yaşama ve bağlanma ihtiyaçlarını açıklamaktadır.

Bağlanma, yaşamın erken yıllarından başlayarak sosyal çevre ile etkileşimde bulunarak gelişim gösteren, duygusallığı ön planda tutan ve sürdüren güçlü bir bağ olarak tanımlanmaktadır (Ainsworth, 1985). Bowlby'e (1973) göre bağlanma rahatlığı, güvenliği ve desteği içeren duygusal bir bağ olarak ifade edilmektedir (Morsünbül, 2005). Bowlby, bebeklik döneminde birincil bakım sağlayan bireylerin bebeklerin gereksinimlerini uygun şekilde karşıladığında, bebeklerin kendilerini sevmeye değer olarak göreceğini belirtmektedir. Buna ek olarak da bebeklerin başkalarının güvenilir olacağı hakkında bilinç geliştireceği vurgulanmaktadır (Özdemir,

2016). Bebek ihtiyacı olduğunda bakım verene gülümseme/ağlama gibi tepkiler ile uyarıda bulunmakta, bakım veren bebeğin ihtiyacını gidermeye çalışmaktadır. Bu şekilde bebek ve bakım verenler arasındaki olumlu ilişkilerin gelişmesi desteklenmektedir (Evirgen Geniş, 2017). Çocuklar bebeklikten itibaren bakım verenine korunma, rahatlatma, sevilme, duygularının düzenlemeyi öğrenme gibi çeşitli ihtiyaçlarını ifade eden davranışlar sergiler. Çocuğun, bağlanmayla ilgili olan ihtiyaçları uygun bir şekilde karşılandığında bağlanma stili de olgunlaşmaya başlamaktadır (George ve Solomon ve 2011). Çocukların bağlanma gelişimindeki farklılıklar ile ilişkili olarak, bakım verme sürecindeki deneyimlerin kalitesinde de bazı ayrımlar ortaya çıkabilmektedir (Verhage vd., 2016).

Yaşamın ilk deneyimleri aile içerisinde kazanılmaktadır. Bowlby'e göre, bebeğin ilk bakım vereni olan anne ve babasıyla kurduğu yakınlık, onu olası dış tehlikelerden korurken; çevresini keşfetmesi için de güvenli bir ortam sağlamaktadır (Güngör ve Sümer, 1999). Zamanla sosyal çevresi genişleyen çocuğun içinde bulunduğu ortam, çocuğun gelişimini destekler nitelikte ise gelecekteki hayatı için sağlam temeller atılmış olacaktır (Akburak, 2017). Bowlby, bebeklikte gelişen bağlanmanın, yaşamın ilerleyen dönemlerindeki sosyal, romantik ve duygusal ilişkilerinde, kendi çocukları ile kuracakları ilişkilerinde etkisi olduğunu ifade etmektedir (Şensoy, 2022).

Bowlby (1958) ve Ainsworth (1989) bağlanma stillerini güvenli, güvensiz, kaygılı/kararsız ve kaçınan şeklinde kategorilere ayırmışlardır. Güvenli bağlanma stili; kişinin hem kendi hem de başkası hakkındaki algılarının olumlu yönde olduğu stil olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1958). Güvenli bağlanma stiline sahip olan kişilerin kendilerine karşı gerçekçi kabullere sahip olduğu, diğer kişilerle ise kolaylıkla sağlıklı bir şekilde iletişime geçebildiği bilinmektedir. Erken yaşlardan itibaren sağlanan güvenli bağlanmanın gelecek yaşta karşılaşılabilecek duygusal sorunların çözümünde kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir (Güngör, 2000). Yapılan çalışmalarda güvenli bağlanmanın bireyin iyi olma düzeyini yordadığı ve bireye ait ruh sağlığı ile ilgili olumlu ilişki gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır (La Guardia, 2000; Murdock & Love, 2004). Güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylerin psikolojik olarak iyi olma düzeylerinin de olumlu etkilendiği söylenmektedir. Anne ve babaya güvenli stilde bağlanmanın genç erişkinlik döneminde kadar ergenlerin iyi oluşlarını yordadığı sonucuna ulaşıldığı çalışmalarda görülmektedir (Nagle & Nickerson, 2005). Sıkıntılı bir durumda her zaman kendisini destekleyen ebeveyn ile yaşayan çocuklar, daha güvenli bir şekilde bağlanma eğilimindedir. Bu çocuklar ebeveyn desteğine daha çok güvenmekte ve sıkıntı anında da daha fazla destek aramaktadır (Cassidy & Shaver, 2018). Ebeveynlerinden duyarsız ve tutarsız bakım alan çocuklarda ise güvensiz bağlanma görülmektedir (Cookie vd., 2019). Güvensiz bağlanma gerçekleştiren çocukların herhangi bir tehdit ile karşılaştıklarında destek alacaklarını düşünmedikleri ve bakım verenlerini daha az kullanma eğiliminde oldukları ifade edilmektedir (Mc Cormick vd., 2016). Kaygılı bağlanma stilinde bakım verenin davranışlarının tutarsız olduğu, çocuğu kontrol etmek için terk edilme ile tehdit edebildikleri vurgulanmaktadır. Bu bağlanma stiline sahip çocukların ihtiyaç duyduklarında ebeveynlerinden yardım alma konusunda kuşku yaşadıkları, ayrılığa karşı dirençli oldukları, ebeveyn geri döndüğünde sakinleşmedikleri, keşif/araştırma gibi davranışlara ilişkin kaygı yaşadıkları ifade edilmektedir (Kesebir vd., 2011). Çocukların desteğe ve korunmaya ihtiyaçları olduğu zamanlarda ebeveynlerinin varlığına olan güven eksikliği ise kaçınan bağlanmaya yol açmaktadır (Cassidy vd., 2018). Bu bağlanma stilinde çocukların ebeveynlerinden yardım alacağına hiç inanmadıkları, ayrılığa karşı tepkisiz kaldıkları, ebeveyn geri döndüğünde ise mesafeli tavır sergiledikleri belirtilmiştir (Kesebir vd., 2011). Bakım verenleri sürekli olarak duyarsız, görmezden gelme, alay etme gibi reddedici tepki veren çocukların bakım verenlerinden kaçındığı ve olumsuz tepkilerini en aza indirdiği, ihtiyaçları olduğu anda ebeveynlerinden kaçınmak zorunda olduğunu öğrendikleri belirtilmektedir (Benoit, 2004).

Bağlanma stillerinin kaygı bozukluğu ve depresyon ile ilişkisinin incelendiği bir çalışmada güvensiz bağlanma stiline sahip kişilerde kaygı bozukluğu ve duygu durum bozukluğu yaşama oranı güvenli bağlanma stiline sahip kişilerden daha yüksek çıkmıştır (Marganska vd., 2013). Bağlanma stilleri ve kaygı bozukluğu arasındaki ilişkiye bakılan bir başka çalışmada ise bağlanma stillerinin kaygı ve endişe üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Simoneli vd., 2004). Görüldüğü üzere yapılan çalışmalarda, bebek ve bakım veren arasındaki bağın duygusal açıdan yetersiz olmasının, yetişkinlikte kaygı ve huzursuzluk gibi psikolojik sorunları ortaya çıkardığı görülmüştür (Çubuk, 2011). Bu bağlamda yaşamın erken dönemlerinde bağlanmanın içten ve tutarlı şekilde gelişmesi ve devam ettirilmesi, bağlanma sisteminin sürekliliği açısından önemlidir (Akyol, 2017; Güngör & Sümer, 1999).

Bağlanmanın yaşamın her alanını etkileyecek kadar önemli olduğu düşünüldüğünde, bu konunun üzerinde durulması gerektiği görülmektedir. Bağlanma modellerinin nasıl olduğu, ebeveynlerin bu konuda bilgi sahibi olup olmadığı, toplumda mevcut durumun belirlenmesi, çalışmaların hangi alanlarda ağırlıklı olduğu, belirlenen tabloya göre neler yapılabileceğini görmek açısından yapılan çalışmaları inceleme ihtiyacı doğmaktadır. Mevcut çalışmaların sonuçları doğrultusunda bağlanma konusunda daha fazla bilgi edinebileceği ve bundan sonra yapılacak olan araştırmalara yön vereceği düşünülmektedir. Bu kapsamda, araştırmada Türkiye'de 2013-2022 yılları arasında çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sorular cevaplanmaya çalışılmıştır: Çocuklarda bağlanma ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin; yıllarına, üniversitelere, ana bilim dallarına/enstitülerine, tezlerin türüne, konularına, amaçlarına, araştırma desenlerine, örneklem grubuna, örneklemelerin yaş gruplarına, tezlerin önerilerine göre dağılımı nedir?

Yöntem

Bu çalışmada Türkiye'de çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, analiz yöntemi ve araştırmanın sınırlılıkları açıklanmıştır.

Araştırmanın modeli

Çocuklarda bağlanma ile ilgili 2013-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, çalışılacak konu ile ilgili incelenmek istenen belgelerin toplanarak, titizlikle ve sistemli bir şekilde incelenmesi yöntemidir. İlgili konu ile bir anlayış geliştirmek, ortaya bir anlam çıkarmak ve bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesi ve yorumlamasını içermektedir (Kıral, 2020).

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Bu araştırmamızın çalışma grubuna 2013-2022 yılları arasında çocuklarda bağlanma üzerine hazırlanan, YÖK Ulusal Tez Merkezine kayıtlı, izni olan, elektronik olarak ulaşılabilen 123 yüksek lisans, 11 doktora ve 7 tipta uzmanlık tezi olmak üzere toplam 141 tez dâhil edilmiştir. Bu tezlerden 137'si Türkçe, 4'ü İngilizce dilinde hazırlanmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırma kapsamında, Yükseköğretim Kurulu Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın Ulusal Tez Merkezine elektronik ortamda ulaşılarak anahtar kelimelerle aramalar yapılmıştır. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan tezlere ulaşabilmek için "Bağlanma", "Çocuklarda Bağlanma" ve "Bağlanma Stilleri" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezine kayıtlı, izni olan, 2013-2022 yılları arasında yayınlanan tezlere ulaşılmıştır. Belirlenen tezler, pdf olarak bilgisayar ortamına aktarılmış, tek tek taranarak araştırma sorularının yanıtları bulunmuş aranmıştır ve tablolar haline getirilmiştir.

Tezlerin incelenmesinde, araştırmacılar tarafından geliştirilen "Tez İnceleme Formu" kullanılmıştır. Bu formda tezlerin yayın yılı, hangi üniversitelerde yapıldığı, çalışılan anabilim dalı, tezlerin türleri, konuları, amaçları, araştırma desenleri, örneklem dağılımı, yaş grupları ve tezlerde verilen önerilerin neler olduğuna dair bilgilere yer verilmiştir.

Veri toplama süreci

Veri toplama sürecinde öncelikle Türkiye'de 2013-2022 yılları arasında çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezler araştırmacılar tarafından YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden anahtar kelimeler ile aranmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi kayıtlı ve tamamı erişime açık olan lisansüstü tezlere ulaşılmıştır. Ardından ulaşılan lisansüstü tezler, araştırmacılar tarafından önceden oluşturulmuş forma uygun olarak tezlerin yıl, üniversite, anabilim dalı, türü, araştırmamızın amacı, konusu, araştırma deseni, örneklem grubu ve önerilerine göre kategorileştirilmiştir. Bu adımdan sonra veri analizi sürecine geçilmiştir.

Verilerin analizi

Bu araştırmamızda tezler, doküman analizi yöntemiyle Tez İnceleme Formu kullanılarak incelenmiştir. Formda belirtilen temalara göre elde edilen bulgular kodlanmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle toplanan veriler üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış, sonra kodlamaya katılmayan diğer araştırmacıyla birlikte tekrar gözden geçirilmiş, oluşan farklılıklar konusunda görüş ve fikir birliğine varılarak bulgulara son şekli verilmiştir. Araştırma sorularının yanıtlarına ulaşılabilecek nitelikte tablolar hazırlanarak sayısal ifadelerle açıklanmıştır.

Araştırmamızın sınırlılıkları

Bu araştırma;

- Türkiye'de 2013-2022 yılları arasında çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezler ile sınırlıdır.
- YÖK Ulusal Tez Merkezine kayıtlı, erişime açık 141 lisansüstü tez ile sınırlıdır.

Araştırmamızın etik boyutu

Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Bulgular

Bu bölümde, Türkiye'de çocuklarda bağlanma ile ilgili 2013-2022 yılları arasından yapılan lisansüstü tezlerin yıllara, üniversitelere, anabilim dallarına, türlerine, araştırmamızın amacına, konusuna, araştırma desenine, örneklem grubuna ve önerilere göre dağılımları yer verilmiştir.

Tablo 1. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıl	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sayı	5	6	13	20	12	13	36	15	17	4
%	3.5	4.2	9.2	14.2	8.5	9.2	25.5	10.6	12	2.8

Tablo 1. incelendiğinde çocuklarda bağlanma konusunda yapılan tezlerin 2013 yılında %3.5, 2014 yılında %4.2, 2015 yılında %9.2, 2016 yılında %14.2, 2017 yılında %8.5, 2018 yılında %9.2, 2019 yılında %25.5, 2020 yılında %10.6 2021 %12 ve 2022 yılında %2.8 oranındadır. Buna göre, çocuklarda bağlanma konusunda en çok 2019 yılı ve en az 2022 yılında çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Genel olarak tablo incelendiğinde 2015-2021 yılları arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 2. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere ve türlerine göre dağılımı

Üniversite adı	Yüksek lisans	Doktora	Tipta uzmanlık	Toplam
Üsküdar Üniversitesi	13	-	-	13
Gazi Üniversitesi	8	1	-	9
Hacettepe Üniversitesi	6	1	-	7
Ankara Üniversitesi	5	2	-	7
Beykent Üniversitesi	7	-	-	7
Arel Üniversitesi	6	-	-	6
Haliç Üniversitesi	5	-	-	5
Gelişim Üniversitesi	4	-	-	4
İstanbul Aydın Üniversitesi	4	-	-	4
Sabahattin Zaim Üniversitesi	4	-	-	4
Nişantaşı Üniversitesi	4	-	-	4
Selçuk Üniversitesi	2	2	-	4
Bilgi Üniversitesi	4	-	-	4
Maltepe Üniversitesi	4	-	-	4
İstanbul Üniversitesi	2	1	-	3
Çukurova Üniversitesi	3	-	-	3
Necmettin Erbakan Üniversitesi	3	-	-	3
Adnan Menderes Üniversitesi	1	-	2	3
Çağ Üniversitesi	3	-	-	3
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	3	-	-	3
Karabük Üniversitesi	3	-	-	3
Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi	3	-	-	3

Işık Üniversitesi	2	-	-	2
Ufuk Üniversitesi	2	-	-	2
Osmangazi Üniversitesi	1	-	1	2
Ege Üniversitesi	1	1	-	2
Gedik Üniversitesi	2	-	-	2
Marmara Üniversitesi	1	1	-	2
Ayvansaray Ü.	1	-	-	1
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	-	-	1	1
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	-	-	1
Harran Üniversitesi	1	-	-	1
Toros Üniversitesi	1	-	-	1
Bilim Üniversitesi	1	-	-	1
Yalova Üniversitesi	-	1	-	1
Sütçü İmam Üniversitesi	1	-	-	1
Kırıkkale Üniversitesi	1	-	-	1
Acıbadem Üniversitesi	1	-	-	1
Karatay Üniversitesi	1	-	-	1
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	-	-	1
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	-	-	1
Erciyes Üniversitesi	-	-	1	1
Sakarya Üniversitesi	1	-	-	1
Tekirdağ Üniversitesi	-	-	1	1
İstanbul Okan Üniversitesi	1	-	-	1
Mersin Üniversitesi	-	1	-	1
Edirne Trakya Üniversitesi	1	-	-	1
Celal Bayar Üniversitesi	1	-	-	1
Dumlupınar Üniversitesi	1	-	-	1
Kocaeli Üniversitesi	-	-	1	1
Kırklareli Üniversitesi	1	-	-	1
Toplam sayı	123(%87.2)	11(%7.8)	7(%5)	141

Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılmış olan lisansüstü çalışmaların üniversite dağılımlarına bakıldığında ilk sırada bu konuda en çok lisansüstü tez ile Üsküdar Üniversitesi (13) yer almaktadır. İkinci sırada ise Gazi Üniversitesi (9) olduğu görülmüştür. Bu konuda son 10 yılda en az lisansüstü tezler ise birer adet lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı tablodaki diğer üniversiteler olarak görülmektedir. Ayrıca Tablo 2. incelendiğinde bağlanma ile ilgili yapılan tezlerin çoğunluğunu % 87.2 (123) ile yüksek lisans tezlerinin oluşturduğu görülmektedir. Bu oran yüksek lisans düzeyinde bağlanma konusu ile ilgili daha çok çalışma yapıldığını gösterebilir. Yapılan çalışmalar bakıldığında doktora tezlerinin oranı ise % 7.8 (11) olarak görülmektedir. Ayrıca %5 (7) tezin ise tıpta uzmanlık tezi olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı

Anabilim dalı	Sayı	%
Psikoloji	44	30.2
Eğitim bilimleri	25	17.7
Klinik psikoloji	21	14.9
Çocuk gelişimi	13	9.2
İlköğretim	8	5.7
Psikiyatri	8	5.6
Aile danışmanlığı ve eğitimi	6	4.3
Çocuk sağlığı ve hastalıkları	3	2
Hemşirelik ve ebelik	5	3.6
Sosyal hizmetler ve sosyal bilimler	4	3.5
Felsefe ve din	3	2
Psikolojik danışmanlık ve rehberlik	2	1.4
Toplam	141	100

Tablo 3 incelendiğinde çocuklarda bağlanma ile ilgili olarak yapılan lisansüstü tezler %30.2 ile en çok Psikoloji Ana Bilim Dalında yapıldığı görülmektedir. Bunu %17.7 ile Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, %14.9 ile de Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı izlemektedir. %9.2 ile Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı, %5.7 ile İlköğretim Ana Bilim dalı, yine %5.7 ile Psikiyatri Ana Bilim Dalı, %4.3 ile Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Ana Bilim Dalı, Hemşirelik/Ebelik Ana Bilim Dalı ve Sosyal Hizmetler/Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı %3.6, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı ve Felsefe/Din Anabilim Dalı %2.0 olarak çalışmalar yürüttüğü tabloda belirtilmektedir. Son olarak en az çalışmayı %1.4 ile Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalında olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı

Konu	Sayı	%
Çocuklarda bağlanma	23	16.3
Anne-çocuk bağlanması	19	13.5
Baba-çocuk bağlanması	3	2.1
Ebeveyn-çocuk bağlanması	12	8.5
Ergenlerde bağlanma	29	20.6
Ebeveyn-ergen bağlanması	18	12.8
Ebeveyn-çocuk-öğretmen bağlanması	2	1.4
Bağlanma stilleri	35	24.8
Toplam	141	100

Tablo 4 lisansüstü tezlerin konularına göre dağılım oranlarını içermektedir. Tabloya göre en fazla çalışılan konuların %24.8 ile bağlanma stilleri ve %20.6 ile ergen bağlanması olduğu görülmektedir. En az çalışılan konuların ise %2.1 ile baba-çocuk bağlanması ve %1.4 ile ebeveyn-çocuk-öğretmen bağlanması konularının olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin desenlerine göre dağılımı

Desen	Sayı	%
İlişkisel	114	80.86
Betimleyici	23	16.31
Deneyisel	4	2.83
Toplam	141	%100

Tablo 5 incelendiğinde çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan çalışmalarda çoğunlukla desen olarak %80.9(114) ilişkisel desen in kullanıldığı bu modelden sonra ise %16.3 (23) ile betimleyici desen kullanıldığı görülmektedir. Çalışmaların geneline bakıldığında ise deneysel desenin %2.8 (4) ile daha az tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 6. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin örneklem sayısına göre dağılımı

Örneklem sayısı	Sayı	%
0-100	34	%24.1
101-200	23	%16.3
201-300	20	%14.2
300 ve üzeri	64	%45.4
Toplam	141	%100

Tablo 6'da çalışmaların örneklem gruplarının sayısı aktarılmaktadır. Bu tablo incelendiğinde örneklem grubunun neredeyse yarısının %45.4 (64) 300 ve üzeri olduğu görülmektedir. %24 (34) çalışmada ise örneklem sayısı 0-100 arasındadır. Örneklem sayısının 101-200 ve 201-300 arasında olduğu çalışmaların oranı ise %16 ve %14 ile neredeyse aynıdır.

Tablo 7. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin yaş gruplarına göre dağılımı

Çalışmaların yaş grubu	Sayı	%
0-6 yaş	37	26.4
7-12 yaş	22	15.8
13-18	69	49.2
Yetişkin	12	8.6
Toplam	140*	100

*1 tezin örneklemini tez analizlerinden oluştuğu için tabloya dahil edilmemiştir.

Tablo 7'de görüldüğü gibi çalışmaların çoğunluğunun %49.2 (69) yaş grubunu 13-18 yaş arası ergenler oluşturmaktadır. En çok çalışma yapılan ikinci sıradaki yaş grubu ise %26.4 (37) ile 0-6 yaş arası erken çocukluk dönemi oluşturmaktadır. 7-12 yaş okul dönemi örneklemini içeren çalışmaların oranı ise %15.8 (22) görülmektedir. %8,6 (12) ile yetişkin grup, yaş grubu yoğunluğunun çalışmalarda en az olduğu yaşlar olarak tabloda görülmektedir.

Tablo 8. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin amaçlarına göre dağılımı

Amaçlar	Sayı	%
Bağlanma ile kaygı ilişkisi	8	5.7
Bağlanma ile yenidoğan kanguru bakımı/yenidoğan yoğun bakım ilişkisi	4	2.8
Bağlanmanın ebeveyn /aile ile ilişkisi	22	15.6
Bağlanma ile bağımlılık ilişkisi	14	9.9
Bağlanma ile duyu düzenleme becerileri ilişkisi	14	9.3
Bağlanmanın stresle baş etme ile ilişkisi	11	7.8
Bağlanma ile benlik saygısı ilişkisi	10	7.1
Korunmaya muhtaç/suçta sürüklenen çocuklar ile bağlanmanın ilişkisi	3	2.1
Bağlanmanın önemi	1	0.7
Bağlanma ile yeme tutumu ilişkisi	6	4.3
Bağlanma ile iyi oluş ilişkisi	9	6.4
Bağlanma ile dehb ilişkisi	3	2.1
Bağlanmanın demografik bilgiler ile ilişkisi	6	4.3
Bağlanma ile sosyal beceri ilişkisi	21	14.9
Bağlanma ile okul başarısının ilişkisi	2	1.4
Bağlanma ile uykunun ilişkisi	2	1.4
Bağlanma ile saldırganlık ilişkisi	6	4.3
Toplam	141	100

Tablo 8'e bakıldığında 2013-2022 yılları arasında bağlanma ile ilgili yapılan çalışmaların %15.6'sı ebeveyn/aile ilişkisinin bağlanma üzerindeki etkileri üzerine yapıldığı görülmektedir. Bunu %14.9 ile sosyal becerilerin bağlanma üzerindeki etkisi ve % 9.9 ile bağımlılık ve bağlanma ilişkisi izlemektedir. Son olarak % 0.7 ile bağlanmanın önemi konusunun en az seçildiği görülmektedir.

Tablo 9. Çocuklarda bağlanma ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin verdikleri önerilere göre dağılımı

Öneriler	Sayı	%
Uzmana yönlendirme	11	7.8
Seminer/egitim/farkındalık çalışmaları	79	56
Farklı çalışmaların yapılması	23	15.6
Müdahale programları hazırlanması	5	3.6
Diğer	17	12
Öneri yok	7	5
Toplam	141	100

Tablo 9'a bakıldığında 2013-2022 yılları arasında yapılan çalışmaların öneri kısımları incelendiğinde ortaya çıkan bulgular verilmektedir. Bu bulgulara göre %56 (79) ile ilk sırada Seminer/Eğitim/Farkındalık çalışmaları yer almaktadır. Bu öneriyi %15.6 (22) ile bağlanma konusunda farklı örneklem grubu/yaş grubu ile farklı çalışmaların yapılması önerisi izlemektedir. %12(17) ile tabloda yer verilmeyen konularda önerilerin yapıldığı, %7.8

(11) ile bağlanma konusunda ebeveyn/aile ile çalışmaların yapılması için uzmana yönlendirildiği önerilerin olduğu görülmektedir. Müdahale programlarının hazırlanmasının %3.6 (5) gibi bir oranda en az verilen öneri olması dikkat çekmektedir.

Tartışma

Yapılan çalışmada 2013 ve 2022 yılları arasında çocuklarda bağlanmanın temel alındığı YÖK Tez veri tabanından elde edilen tezler incelen ve elde edilen veriler bulgular kısmında sunulmuştur. Bu bulgular ışığında Tablo 1'de çocuklarda bağlanma konusunu ele alan tezlerin 2016-2022 yılları arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu yıllar arasında anne- baba ve çocuk bağlanmasının önem kazanması, çeşitli kurumların çocuklarda bağlanma konusunda bilgilendirmeler yapması araştırmacıların bu konuya yönelmesini sağladığı düşünülmektedir. Çocuklar ile ilgili çalışmaların temeli 20. yüzyılın ikinci yarısının başlarına dayanmakta; bir disiplin halinde araştırılmaya başlanması ise 20. yüzyılın son on yılında gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra gelişim psikolojisinin ortaya çıkması ve yaygınlaşması ile 'çocuklarda bağlanma' konusunun önemi vurgulanmaya başlamaktadır (Koru & Gündüz, 2022). Konunun önemini açısından gelecek yıllarda da bağlanma konusunda akademik çalışmaların yapılmasının önemli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca Tablo 2'de üniversiteler bazlı bakıldığında çocuklarda bağlanma konusunda en çok tez yayınlanan ilk beş üniversiteyi Üsküdar, Gazi, Hacettepe, Ankara ve Beykent Üniversiteleri oluşturmaktadır. Bu konuda bakıldığında çocuklarda bağlanma konusunun yoğun olarak çalışıldığı ana bilim dallarının da psikoloji, eğitim bilimleri ve çocuk gelişimi alanında yapıldığı görülmektedir. Bu ana bilim dallarının üniversite olarak merkezlerinin iki büyükşehir olan İstanbul ve Ankara'da toplanması bu iki değişken için benzer sonuçlar verdiği açıkça fark edilmektedir. Tablo 2'ye bakıldığında çalışmaların %87.2'sinin yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu alanda ileride yapılacak olan çalışmaların doktora ve tıpta uzmanlık alanına yöneltilmesi sağlanabilir. Bu sayede tabloda oluşan yüksek lisans çalışmalarındaki yığılma az da olsa dengelenecektir. Bunun yanı sıra Tablo 3'e bakıldığında bağlanma ile ilgili pek çok ana bilim dalının çalışmalar yaptığı görülmektedir. Farklı bilim dallarında yapılan bu çalışmalar gösteriyor ki; bağlanma konusu yaşamın her alanında önem kazanan belirleyici bir faktör olarak yer almaktadır. Sağlık alanındaki yapılan terapötik sağaltım çalışmalarında, hastaların bağlanma stillerinin özellikle ileriki yaşlarda yapılan bağlanma ile ilgili çalışmalarda sağlık ekibine pek çok katkı sağladığını göstermektedir. Hastaların bağlanma stillerini anlayabilmek; sağlık ekibinin hastaya nasıl davranacağından yaşanan sorunlara ne şekilde çözümler üreteceğine kadar birçok alanda katkıda bulunmaktadır (Yıldızhan, 2017).

Bağlanma kuramcılarının göre bir bireyin ilerleyen yaşlarında sergileyeceği davranış stillerinin belirleyici etmenlerden birinin annesi ya da bakım verenleri ile olan bağ ilişkisi olduğu belirtilmektedir. Bu ilişkideki olumlu duygular ve kişiye verilen destek bağlanmayı oluşturmaktadır. Olumlu gelişen bağlanma ilişkisi ileride bireyin güvenli/ güvensiz veya kararsız bağlanma stiline hangisini göstereceğini belirlemektedir (Küçükturan & Keleş, 2021). Okul öncesi dönem çocuklarda bağlanma stilleri ile saldırganlık yönelimleri arasındaki bağlantının araştırıldığı bir çalışmada güvensiz bağlanan çocukların güvenli bağlanan çocuklara göre diğer bireylere yönelik bedensel ve ilişkisel saldırganlıklarının, kendilerine ve eşyalara yönelik saldırganlıklarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (Yurtseven, 2017). Tablo 4'te yapılan çalışmaların konulara göre dağılımına bakıldığında en çok çalışılan konunun bağlanma stilleri, ergenlerin ve çocuklarda bağlanma şeklinde olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde de verileri destekler nitelikte bağlanma konusunda çocukların ve ergenlerin bağlanma stillerini oluşturan en büyük etmenin bakım verenleri ile aralarındaki bağ ilişkisinin olduğu görülmektedir. Bu durumun yapılan çalışmada kullanılan üç konunun da önemine dikkat çekmektedir. Ancak baba-çocuk bağlanması konusunda yapılan çalışmaların sadece üç çalışma ile sınırlı olduğunu görülmektedir. Baba-bebek bağlanması ile ilgili son yıllarda yapılan bir çalışmada babalara verilen rol, yaş, ekonomik durum gibi bağlanmayı etkileyen pek çok etmen bulunmaktadır. Babanın işinden doyum alması, gelir düzeyinin yüksek olması baba-bebek bağlanmasını olumlu etkilemektedir (Pündük Yılmaz vd., 2021). Bağlanma teorisinden bahsedilmeye başlandığında anne-bebek bağlanması üzerine yoğunlaşıldığı ancak son zamanlarda baba-bebek bağlanmasının da önemini anlaşıldığı görülmektedir (Gül, 2020). Çalışmamızdaki verilerde görüldüğü üzere de baba-bebek veya baba-çocuk bağlanması konularında daha çok çalışma yapılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda daha çok araştırma yapılması ebeveyn çocuk ilişkileri, aile ilişkileri başta olmak üzere birçok konuda olumlu katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Yenidoğan-anne bağlanmasında annenin gebelik yaşı, gebelik sürecinde aldığı ilaçlar, stres düzeyinin etkisi büyüktür. Aynı zamanda bu bağlanma düzeyinin tespit edilmesi önemli konulardan da biridir. Bebeğe zayıf bağlanma gerçekleştirilebilecek annelerin erken dönemde tespit edilmesi gerekmekte, kayıtsız tavır sergileyen annelerin de desteklenmesi motive edilmesi gerekmektedir. Bir çalışmada bir-dört aylık bebeğe sahip annelerin bağlanma biçimleri ile anne-bebek bağlanma düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonunda annelerin kaygı ve kaçınma düzeyleri düştükçe anne-bebek bağlanmasının yükseldiği ve güvenli bağlanma biçimine sahip olan annelerin anne-bebek bağlanmasının daha güçlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Nacar & Gökkaya, 2019). Yenidoğanlarda bağlanmanın önemi anne ve bebekler ile ilgili çalışmaları gerektirmektedir. Mevcut çalışmada elde edilen verilere bakıldığında ülkemizde bu konu hakkında yapılmış çalışmanın az olduğu görülmektedir. Bu alanda yeni doğan bebekler ve anneler ile boylamsal olarak yapılacak çalışmaların artırılmasının gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5'te araştırmaların desenine göre dağılımında en çok kullanılan desenin %80.9 ile ilişkisel tarama modeli olduğunu, nitel çalışmaların neredeyse hiç olmadığı görülmektedir. Bunun nedeninin nicel çalışmaların daha hızlı sonuç vermesi, nicel çalışmalar da uygulama yapmanın daha kolay olması ve daha geniş örneklem sayılarına ulaşılması olduğu düşünülmektedir. Baltacı (2019)'a göre nitel araştırmalar; önceden bilinen ve fark edilmemiş problemlerin algılanmasına ve probleme ilişkin doğal olayların objektif bir şekilde ele alınmasına yönelik öznal-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir. Bağlanma konusunda yönelik yapılan ilk çalışmalardan sonra ilerleyen süreçlerde bağlanmayı etkileyen ve bağlanmanın etkilendiği durumların ortaya çıkarılması amacıyla nicel araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan çalışmada ortaya çıkan sonucun bu durumdan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bağlanma konusunda yapılacak olan nitel çalışmaların artırılması ile bağlanma konusunun daha derin incelenmesi ve nedenlerinin anlaşılması sağlanmalı ve nicel araştırmalarla da konunun çeşitli kavramlar ile karşılaştırılması konusunda araştırmacıların desteklenmesi gerekmektedir.

Ergenlik döneminin, fiziksel ve psikolojik değişikliklerin neden olduğu hem psikososyal hem cinsel olgunlaşma dönemi olmasından kaynaklı oldukça önemli bir dönem (Akdemir & Çetin, 2018) olması Tablo 7'de görüldüğü gibi çalışmalarda çoğunlukla bu yaşların seçilmesinin nedeni olabilmektedir. Lee (2003), çocuğun kişiliğinin oluşmasında bağlanmanın oldukça önemli bir konu olduğuna vurgu yapmakta, bebeklerin çevrelerindeki sosyal dünyalarına karşı merak duygusuyla programlanmış bir şekilde dünya geldiklerini belirtmektedir. Ayrıca erken yaşlardan itibaren ebeveynler ile olan bağlanma çocukların şekillenmesinde etkilidir. Bu nedenle de yaşamın ilerleyen yılları için temellerin atıldığı 0-6 yaş döneminin çalışmalarda sıklıkla yer alan ikinci yaş grubu olduğu düşünülmektedir.

Bowlby'e göre bağlanma figürü olan anne-babanın tutarlı davranışları çocukların zihinsel şemalarının şekillenmesinde etkilidir. Bu zihinsel şemalar, sosyal davranışlar, yakın ilişkilerdeki tutum ve beklentileri oluşturur. Ebeveynleri ile kurdukları sıcak ve tatmin edici bağlanma ilişkisi bireyin ileriki yıllarda karşılaşılabilecek problemler karşısında çözüm üretebilmesini, kuracağı aile ilişkisinin de güven kavramı üzerine oturacağını göstergesi olmaktadır (Keserir vd. 2011). 334 ergen ile yapılan bir çalışmada ergenlerin aile içindeki kurdukları yakın ilişkileriyle umutsuz hissetmeleri ve şiddete yönelik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Mamiyev, 2018). 400 lise öğrencisi ergenler ile yapılan bir başka çalışmada ise sapsantılı ve kayıtsız bağlanma ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye bakılmış, içsel-işlevsel olmayan ve dışsal-işlevsel olmayan duygu düzenleme becerilerinin yükselmesi sapsantılı ve kayıtsız bağlanma düzeyindeki artış ile paralel olduğu görülmüştür (Aydemir, 2020). Bir başka çalışmada çocuklar annelerine güvensiz bağlandıklarında güvenli bağlanan çocuklara göre anksiyete ve içedönüklük düzeylerinin daha yüksek olduğu, bunun yansırı çocukların duygu düzenleme becerilerinin annelerine olan bağlanma stillerine göre farklılıklar gösterdiği (Ural vd., 2015) görülmüştür.

Mevcut çalışmada da en çok seçilen amaçların 'Ebeveyn-Aile ilişkisi', 'Sosyal Becerilerin Bağlanma Üzerindeki Etkisi' ve 'Bağımlılığın Bağlanma Üzerindeki Etkisi' olmasının bu konuların bağlanma üzerindeki etkisinin tek yönlü olmadığını ortaya koymaktadır. Tablo.8 incelendiğinde bağlanma konusu ile ilgili yapılan çalışmalarda pek çok değişken etmenin olduğu ortaya çıkması ile bağlanmanın yaşamın her alanında önemli olduğunu da vurgulanmaktadır.

Güvenli bağlanmanın önemli yararlarından biri de sosyal alanlarda diğer insanlarla olumlu ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı olmasıdır. (Tok, 2019). Tok'un 388 ortaokul öğrencisi bağlanma ile sosyal kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi konulu çalışmasında sonuçlarına baktığımızda sosyal kaygı düzeyi arttıkça kaçınan/kaygılı bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin yaşları küçüldükçe sosyal kaygı düzeylerinin arttığı görülmüştür. Literatürü incelediğimizde bu konunun yeteri kadar araştırılmadığı görülmüştür.

Bağlanmanın anne-baba-çocuk ilişkisi açısından çift yönlü geliştiği, bağlanmanın sadece çocukluk değil ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde de kendini gösterdiği, ruh sağlığı açısından önemli etkilere sahip olduğu düşünüldüğünde bireylerin yaşamında ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu görülmektedir. Bu bilgiyi destekler nitelikte Greig & Howe (2001) tarafından yapılan çalışmada, bağlanma kalitesi ve annelerin zihinsel sağlıkları arasındaki ilişki incelenmiş, güvensiz bağlanan çocukların güvenli bağlanan çocuklara göre duygusal yönden anlama becerilerinin daha düşük olduğu ve bu çocukların annelerinin ise daha yüksek oranda depresyon yaşadığı gözlenmiştir. Bağlanma, hayat boyu bireylerin birçok alanda iyilik halini etkileyen ve değerlendirilmesi önemli olan temel bir alandır. Tablo 6'da görüldüğü gibi çalışmaların neredeyse yarısında örneklem sayısı %45.4 (64) 300 ve üzerindeki geri kalan önemli bir kısmında ise 300'den az örneklem ile verilere ulaşılmıştır. Bu nedenle bağlanma alanında yapılan çalışmaların artmasının, daha büyük örneklem gruplarıyla daha farklı yöntemler ile geniş alanlara yayılması aile ve bireylerin hem ilişkisel hem duygusal gelişimlerine olumlu yönde katkılar sağlayacağı, ulaşabilecekleri hizmetlerin niteliğine katkılar sunacağı ayrıca bu alanda çalışan profesyonellere de yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Tablo 9'da yapılan çalışmada 141 akademik çalışmanın öneriler bölümüne bakıldığında büyük bir bölümünü eğitim/seminer verilmesi önerisinin oluşturduğunu görülmektedir. Bu çalışmaların anne- babalara (Kaçar, 2017; Tanrikulu, 2019), çocuk ve ergenlere (Körük, 2016), öğrencilere ve ailelerine (Akdeniz, 2020; Görür, 2019), eğitim kurumlarında çalışanlara (Mamiyev, 2018) yönelik olarak farklı alanlarla ilgili olduğu görülmektedir. Çok farklı alanlarda ve farklı akademik düzeylerde birçok çalışmanın öneri bölümünün çeşitlendirilmesinin alandaki uzmanlar, eğitimciler, ebeveynler, sağlık çalışanları gibi pek çok kişiye yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Ayrıca müdahale programlarının hazırlanması önerisinin en az verilen öneri olması dikkat çekmektedir. Erken dönemlerdeki bağlanma durumları ilerleyen yaşlarda sosyal ilişkileri etkilemektedir (Işık, 2019). Bu nedenle problem durumları önleyici müdahale programlarının oluşturulmasının önemli bir nokta olduğu düşünülmektedir. Verilmesi önerilen farkındalık çalışmalarının çeşitlendirilmesi, önleme veya müdahale programlarının artırılması, kurumlar arası iş birliğinin sağlanması gibi daha farklı ve çeşitli öneriler sunulması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda;

Yaşamın her alanında etkisini gösteren bağlanmanın güvenli ve sağlıklı olabilmesi için bu alanda çalışan uzmanların disiplinler arası iş birliği ile çalışabilecekleri müdahale programları oluşturulmalıdır. Çalışmamızda bağlanma üzerine pek çok değişkenin etkili olduğu vurgulanmaktadır. Bu değişkenlerden yola çıkılarak müdahale programlarının alt dalları oluşturulabilir ve bu konu ile ilgilenen uzmanlara tek elden ulaşılabilir bir kaynak oluşturulabilir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında bağlanma konusunda okul iş birliğinin neredeyse yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Çocuklarda ve ergenlerde bağlanma konusu çalışırken okul-çocuk ilişkisi de önemli bir basamaktır. Çocukların bağlanma konusunda birbirleri ile girdiği etkileşimin etkisinin ölçülebilmesi için bu konuda yapılan çalışmaların artırılması gerekmektedir. Tez çalışmasında olan uzmanların bu konudaki farkındalığı artırılmalıdır.

Elde ettiğimiz verilere göre incelenen tezlerde ebeveyn-okul-çocuk bağlanması konusunun da ele alındığı çalışmaların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Çocuklarda bağlanmanın sosyal yaşantıya etkisi okul yaşantılarında belirgin faktör olmaktadır. Bu nedenle yapılacak olan çalışmaların bağlanmanın okul üzerindeki etkisi, ebeveyn-okul ilişkisinin çocuğun sosyal çevresine olan bağlanmasına etkisi konularında olmalıdır. Bağlanma konusunda çalışacak olan araştırmacıların bu konularda çalışmaları desteklenmelidir.

İncelenen çalışmada baba-bebek bağlanması hakkında yapılan çalışmaların az olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamda özellikle bebek bakımı konusunda annelere verilen gerek doğum sonrası gerek doğum öncesi eğitimlerde babaların bebek bağlanması üzerindeki etkilerinden söz edilebilir. Bu anlamda annelere verilen eğitimlere ek olarak babaların da bu konuda eğitim almalarını desteklenmeli, baba eğitimlerinin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Teşekkür

Bu çalışmaya katkıda bulunan tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

Finansal Destek

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Etik Komite Onayı

Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul onayı gerekmemiştir.

Bilgilendirilmiş Onam

Araştırma süreci döküman analizi olarak yürütüldüğünden bilgilendirilmiş onam formu kullanılmamıştır.

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız.

Yazar Katkıları

B.Y.: Fikir, Tasarım, Analiz ve Yorumlama, Literatür Tarama, Yazma, Eleştirel İnceleme.
B.İ.S.: Fikir, Tasarım, Analiz ve Yorumlama, Literatür Tarama, Yazma, Eleştirel İnceleme.
E.D.: Fikir, Gözetim.
M.D.: Fikir, Tasarım, Analiz ve Yorumlama, Literatür Tarama, Yazma, Eleştirel İnceleme.

Kaynaklar

Ainsworth, M. D. (1985). Attachments across the life span. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 61(9), 792.

Akburak, M. (2017). *Okul öncesi dönem çocuklarının akran ve öğretmen etkileşimlerinin bağlanma stilleri açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Akdağ, T.S. (2011). *Ergenlerin bağlanma stilleri ile ebeveynlerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişki* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Akdemir D & Çetin, F.Ç (2008). Çocuk ve ergen psikiyatrisi bölümüne başvuran ergenlerin klinik özellikleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(1), s.5-13.

- Akdeniz, B. (2018). 14 – 16 yaş aralığındaki ergenlerin bağlanma stilleri, gözlerden zihin okuma becerileri ve ruhsal sorunları ile internet bağımlılığı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: İstanbul ili örneği (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Çanakkale.
- Akdeniz, C. (2020). Ergenlerde yeme tutumunun bağlanma stili, beden algısı ve öz-şefkat açısından incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Aközlü, Z. (2021). Yenidöğana dinletilen anne sesi ve beyaz gürültünün appar skoruna ve bağlanma sürecine olan etkisinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi.
- Akyol, E. (2017). İlkokul çağı çocuklarda bağlanmanın ebeveyn dürtüselliliği ile ilişkisi (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Alagöz, P. (2019). 14-18 yaş arasındaki ergenlerin bağlanma stilleri ile sosyal anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Aluç, A. (2014). 7 Cinsel istismar mağduru çocuklarda ebeveyn bağlanma stilleri ve stresle başa çıkma yolları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi. İstanbul.
- Andıç, S. (2013). Ergenlik döneminde zihin meşgul eden konularla ilişkili değişkenler: Bağlanma tarzları, öz-şefkat ve psikolojik belirtiler. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara
- Atalay, D. (2018). Ergenlerin anne-baba tutum algısı ve arkadaşlık ilişkileri ile duygu düzenlemelerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Atış Akyol, N. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarda bağlanma ile sosyal yetkinlik, kaygı, öfke ve öz-kontrol değişkenlerinde akran ilişkilerinin aracı rolü (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Atik, E.L. (2013). Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve içgörünün rolü. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi. İstanbul.
- Atlay, E. (2019). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin anne babaya güvenli bağlanma ve öz saygı düzeylerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aydoğdu, E. (2015). Annesi çalışan 8-11 yaş arası çocuklarda benlik saygısı ve bağlanma bağlanmasının araştırılması (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi. İstanbul.
- Aydoğdu H. (2013). Madde kullanım bozukluğu olan ve olmayan ergenlerin bağlanma stilleri yönünden karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi. İzmir.
- Aydemir, M. (2020). Ergenlerin bağlanma stilleri ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Aydın, B. N. (2020). 9-12 yaş çocuklar ve ebeveynleri arasındaki bağlanma durumlarının çocuklarda sosyal anksiyete üzerinde etkisi (Kurtköy Özel Okul Örneği). (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi. İstanbul.
- Aytin, N. (2014). Ergenlerde yeme tutumları ile sorun çözme eğilimleri ve ebeveyn bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi. Aydın.
- Balışık Kaya, N. (2019). Liseli ergenlerin ebeveyn bağlanma stilleri, empati düzeyleri ve saldırgan davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. doi: 10.31592/aeusbed.598299
- Bayındır, D. (2016). 48-72 aylık çocuklar için öz düzenleme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi ve çocukların öz düzenleme beceri düzeyleri ile annelerine bağlanma biçimleri, annelerin ebeveyn davranışları ve psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- Baytemir, K. (2014). Ergenlikte ebeveyn ve akrana bağlanma ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkide kişilerarası yeterliğin aracılığı. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara
- Benoit, D. (2004). Infant-Parent attachment: Definition, types, antecedents, measurement and outcome. *Pediatr Child Health*. 9(8), 541-545. doi: 10.1093/pch/9.8.541
- Berk, L. E. (2020). *Bebekler ve Çocuklar*. 7. Basımdan Çeviri. Çev. Işıkoğlu Erdoğan, N. Nobel Yayıncılık. S:264-273.
- Bindal, G. (2018). Ergenlerin psikolojik sağlamlığı (resilience), çocukluk çağındaki travma ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi. Gaziantep.
- Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to his mother. *International Journal of Psycho-Analysis*, 39, 350-373.
- Can Öztürk, E. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının aile işlevleri ile duygu düzenleme becerileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Canatan, Ç. (2018). Evli veya boşanmış ebeveyn sahip olan, 11-14 yaş arasındaki çocukların bağlanma stilleri ve sosyal fobi düzeyleri arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Cassidy, J. & Shaver P.R. (2018). Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications. Rough Guides.
- Ceritli, U. (2016). Lise öğrencilerinde bağlanma stillerinin problemli internet kullanımına etkisi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Cooke, J. E., Racine, N., Plamondon, A., Tough, S. & Madigan, S. (2019). Maternal adverse childhood experiences, attachment style, and mental health: pathways of transmission to child behavior problems. *Child abuse & neglect*, 93, 27-37. doi: 10.1016/j.chiabu.2019.04.011
- Çakır, N. (2017). Lise öğrencilerinde akran zorbalığı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çetin, A. (2015). 12-14 yaş arası ergenlerin sosyal beceri düzeyi ile ebeveynlerine bağlanma güvenliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Çetinkaya, E. (2022). Parçalanmış ve parçalanmamış aileye sahip ergenlerin bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlıklarının bazı değişkenlerle incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Çubuk, Y. (2011). Madde kullanımı deneyimi yaşamış kişilerde benlik saygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Dağlar, K. (2016). Okul öncesi çocuklarda anksiyete belirtileri ile annelerin bağlanma biçimleri ve ayrılık anksiyeteleri arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Dağlıkan, S. (2015). Ortaokul çağı çocuklarında bağlanma stilleri ve benlik saygısı. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi.İstanbul.
- Dede, F. (2015). Lise öğrencilerinin çatışma çözme yaklaşımlarının bağlanma stilleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Demir, B. N. (2021). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile sınav kaygısı arasındaki ilişkide duygu yönetiminin aracı rolü (Yüksek Lisans Tezi). Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Dilsiz, N.B. (2019). Lise öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının bağlanma stilleri ve yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Diñç, J. (2019). Lise döneminde benlik saygısı ve bağlanma türleri (Yüksek Lisans). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Dixon, W. E. (2015). *Twenty Studies That Revolutionized Child Psychology*. Pearson.
- Doğan, H. (2013). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuk ve ergenlerin anne-babaya ve akranlarına bağlanması. (Tıpta Uzmanlık Tezi). Erciyes Üniversitesi. Erzurum.
- Doğanay Koç, E. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 60 ay ve üzeri çocukların anne bağlanma stillerinin; empatik, duygusal ve sosyal beceri düzeylerinin etkisinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Dursun, Y. (2019). Suça sürüklenen çocukların bağlanma stilleri ve aile aidiyetleri: marmara bölgesi örneği (Doktora Tezi). Yalova Üniversitesi, Yalova.
- Erarslan, Ş. (2020). 3-6 Yaş çocuklarının ebeveynlerine bağlanma stilleri: Tek ve evli ebeveynlerin karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Ersan, E. E. (2018). Ergenlerde yılmazlığın akran ilişkisi ve bağlanma stilleri açısından incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Evirgen Geniş, N. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarında bağlanma ve benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Geçin, G. (2016). 5-6 Yaş çocukların bağlanma durumları ile okul uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi. Adana.
- George, C. & Solomon, J. (2011). Disorganization of maternal caregiving across two generations. *Disorganized Attachment And Caregiving*, 25-51.
- Giray Sözen, F. S. (2016). Suça sürüklenmiş çocukların çocukluk çağı ruhsal travmaları ve anne-babaya bağlanma düzeylerinin incelenmesi (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Girgin, M. (2021). 9-12 yaş grubundaki kekemelik tanısı almış çocukların güvenli bağlanma ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Greig, A. & Howe, D. (2001). Social understanding, attachment security of preschool children and maternal mental health. *British Journal Of Developmental Psychology*, 19(3): 381-393. doi:https://doi.org/10.1348/026151001166164

- Gökdemir, Z. (2019). *10-14 Yaş grubu çocuklarda saldırganlık düzeyinin belirlenmesi ve bağlanma biçiminin araştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi. İstanbul.
- Göktepe, G. (2015). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri, kendilik algısı ve kişilerarası ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi. İstanbul.
- Görür, B. (2019). *Ergenlerin bağlanma stilleri ve sosyal kaygıları ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Gözübüyük, A. (2020). *Okul öncesi dönem çocuklarının motivasyon düzeyleri ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gül, U. (2020). *Preterm doğmuş bebeklerin baba-bebek bağlanmasının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Gülbeyaz, E. (2021). *Orta çocukluk dönemi çocukların bağlanma stilleri ile bilgisayar oyunu bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Gümüş, G. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin anneye bağlanma stilleri ile beslenme alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Gündüz Çıtır, B. (2019). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların kardeşlerinde uyku bozukluğu bağlanma stili ve ebeveyn yaşam kalitesi arasındaki ilişki* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Güneş, Ö. (2015). *5395 Sayılı çocuk koruma kanunu kapsamında danışmanlık tedbiri uygulanan adölesanların depresyon düzeyleriyle ana baba tutumları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi. İstanbul
- Güngör, D. & Sümer N. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin, bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 44, 35-58. Chrome-Extension://Efaidnbmnnbpcjpcglcfindmkaj/Https://Psikolog.Org.Tr/Tr/Yayinlar/Dergiler/1031828/Tpd1300443319990000m000237.Pdf Adresinden Erişilmiştir.
- Güngör, D. (2000). *Bağlanma stillerinin ve zihinsel modellerin kuşaklar arası aktarımında anababalık stillerinin rolü* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara
- Hayta, B. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin bağlanma stilleri ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiler* (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Işık, B. (2020). *Altı yaş çocuklarının doğum şekillerine ve bedensel temas düzeylerine göre bağlanma durumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Işık, İ. (2019). *6 Yaşında bağlanma durumları güvenli ve güvensiz olarak tespit edilen çocukların 19 yaşında sosyal durumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Işıkoğlu, R.B. (2016). *9-11 Yaşları arasındaki çocukların güvenli bağlanma düzeyi ve annelerini ödül ceza yöntemini kullanma düzeyi ile aynı çocukların olumsuz davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi. İstanbul.
- İlhan İldiz, G. (2022). *60-72 Aylık çocuklara uygulanan duyu düzenleme destek programının çocukların bağlanma stillerine göre duyu düzenleme becerilerine ve öğretmenleriyle olan güven temelli ilişkilerine etkisinin incelenmesi* (Doktora Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- İlhan İldiz, G. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının bağlanma durumlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi.
- İmrek, Y. (2021). *Suçta sürüklenen ve mağdur çocukların ebeveyn bağlanma, duyu düzenleme ve zihin kuramı becerilerinin değerlendirilmesi* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- İşbilen, H. (2019). *Yeme reddi olan çocukların annelerinin bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve anksiyete düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Ankara.
- Kalender, B. (2021). *15-18 Yaş ergenlerde anne babaya bağlanmanın akıllı telefon bağımlılığı üzerindeki etkisinin ve duyu düzenlemenin aracı rolünün incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Karaer, Z. (2018). *8-10 Yaş çocuklarında uyku sorunları ile bağlanma stillerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi. İstanbul.
- Karakuş, E. (2020). *Ergenlerin duygusal özerkliklerini yordamada öznel iyi oluş ve ebeveyn bağlanmanın rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Kartel, O. (2019). *Üstün yetenekli ve normal öğrencilerin benlik saygısı ve bağlanma düzeylerinin karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Kavi, P. (2019). *Orta ve geç çocukluk döneminde çocukların bağlanma düzeyleri ile olumlu sosyal arkadaşlık ve psikolojik kontrol düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Kayhan, B. (2019). *Lise 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin bağlanma stilleri, akran ilişkileri ve öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi* (Mersin İli Örneği) (Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi, Mersin.
- Kaymak, P. (2015). *Bağlanma stillerinin okul öncesi dönem sosyal davranışlara etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi. İstanbul.
- Kesebir, S. Özdoğan Kavzaoğlu, S. & Üstündağ M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 3(2): 321-342. chrome-extension://efaidnbmnnbpcjpcglcfindmkaj/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115119 adresinden erişilmiştir.
- Kır, Ö. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin bağlanma stilleri ve duyu düzenleme becerileri açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 15, 170-189. chrome-extension://efaidnbmnnbpcjpcglcfindmkaj/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1156348 adresinden erişilmiştir.
- Kınık, M.F. (2015). *Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanısı olan ergenlerin ve annelerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. (Tıpta Uzmanlık Tezi). Kocaeli Üniversitesi. Kocaeli
- Koç, F. C. (2019). *Ergenlerin ebeveynlerine bağlanma düzeyi ile mental iyi oluş, benlik saygısı ve akran ilişkilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Koru, N. B. & Gündüz, M. (2022). *Pedagojik bir araştırma olgusu olarak çocukluk*. Alanyazın Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi. 3(1), 189-199. doi:10.22596/Cresjournal.0301.189.199
- Kubar, M. (2017). *Lise örneğinde bağlanma stili ve benlik saygısının duygusal yeme ile ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Kurt, B. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin anneye bağlanma stilleri ile kardeş kıskançlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Küçükökük, C. (2015). *3-5 Yaş arasında ve anaokuluna giden çocuk annelerinin ayrılma kaygısı ve bağlanma biçimleri ile çocuğun davranışları ve ayrılma kaygısı arasındaki ilişki: bilişsel esnekliğin aracı Rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Küçükturan, A. G & Keleş, S. (2021). *Sosyal Duygusal Gelişim. Erken Çocukluk Döneminde Gelişim I*. Ed. Köksal Akyol, A. Anı Yayıncılık. s: 326-330.
- Kümüş, S. (2021). *Kız ergenlerde ebeveynlere bağlanma düzeyi ile çatışma çözme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Karatay Üniversitesi, Konya.
- La Guardia, R., Couchman, C., & Deci, E. (2000). Within-Person variation a security of attachment: a self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment and Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(3), 367-384. doi: 10.1037/0022-3514.79.3.367
- Lee, E.J. (2003) The Attachment system throughout the life course: review and criticisms of attachment Theory, <http://www.personalityresearch.org/papers/lee.html> adresinden erişilmiştir.
- Madigan, S. (2019). Maternal adverse childhood experiences, attachment style, and mental health: pathways of transmission to child behavior problems. *Child And Abuse Neglect*. 93. 27-37. Doi: 10.1016/J.Chiabu.2019.04.011
- Mamiyev, D. (2018). *Ergenlerin bağlanma durumlarıyla umutsuzluk ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi) Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Marganska, A., Gallagher, M., & Miranda, R. (2013). Adult attachment, emotion dysregulation and symptoms of depression and generalized anxiety disorders. *American Journal Of Orthopsychiatry*, 1: 131-141. Doi:10.1111/Ajop.12001
- Mc Cormick, M. P., O'connor, E. E. & Barnes S. P. (2016). Mother-Child attachment styles and math and reading skills in middle childhood: the mediating role of children's exploration and engagement. *Early Childhood Research Quarterly*. 36, 295-306. Doi:10.1016/J.Ecresq.2016.01.011
- Morsümbül, Ü. (2005). *Ergenlikte kimlik statülerinin bağlanma stilleri, cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Murdock, T.B., & Love, K.M. (2004). Attachment to parents and psychological well-being: an examination of young adult college students in intact families and stepfamilies. *Journal of Family Psychology*, 18(4), 600-608. doi:10.1037/0893-3200.18.4.600
- Musluoğlu, M. (2016). *15-19 Yaş arası öğrencilerden oluşan bir lise örneğinde bağlanma stilleri ile internet ve dijital oyun bağımlılığının ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi.

- Mutlu, S. (2020). *Parçalanmış ve tam ailelerde yaşayan 60-72 aylık çocukların bağlanma biçimleri ve bakış açısı alma becerilerinin incelenmesi: Çankırı Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Nagle, R. & Nickerson, A. (2005). Parent and peer attachment in late childhood and early adolescence. *Journal Of Early Adolescent*, 25, 223-249. Doi:10.1177/02724316042741
- Nalbantoğlu, G. (2016). *6 İle 11 yaş arasında çocuklarda görülen ruhsal sorunların annelerin bağlanma düzeyi, çocuk yetiştirme tutumu ve aile işlevleri ile olan ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Onuk, T. (2017). *Ergenlerde kişilik özelliklerinin sınav kaygısı ve okula bağlanma stilleri üzerinde etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Önder, S. (2016). *5 – 6 Yaş çocukların bağlanma stillerinin akran ilişkilerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özbek, V. (2021). *Lise öğrencilerinde, farklı bağlanma stilleri ve yetiştirilme tutumlarının nomofobi düzeyleri ile ilişkileri ve duyu düzenleme becerilerinin bu değişkenler arasındaki biçimlendirici rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). Ayyansaray Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, M. (2016). *Ergenlik döneminde bağlanma, özerklik ve öznal iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara
- Özkan, K. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarda bağlanma ve anne-baba-çocuk ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Öztürk, F.D. (2019). *Okul öncesi 4-6 yaş grubu çocukların bağlanma stilleri ile sosyal beceri düzeyi ve oyun davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Özgür, H. (2014). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve flört davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Mardin Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Pak, M. (2018). *Erken gelişim döneminde korunmaya muhtaç çocuklarda bağlanma örüntüleri: bakım koşulları ve bakım elemanları beyanlarından bir değerlendirme* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya
- Pündük Yılmaz, M., Ören, B. & Kösegil, P. (2021). 0-2 Yaş bebeğe sahip babaların, baba-bebek bağlanması ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *Ordu Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*. 4(3). 306-315. doi: 10.38108/ouhcd.894434
- Rodop, A. (2021). *4-6 Yaş aralığındaki çocukların duygusal ve davranışsal problemleri ile ebeveynlerinin bağlanma örüntüleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Nacar, E. & Gökkaya F. (2019). Bağlanma ve maternal bağlanma konusunda bir derleme. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*. 1 (1), 49-55.
- Santrock, J. W. (2011). Yaşam Boyu Gelişim. 13. Basımdan Çeviri. Çev. Yüksel, G. Nobel Yayıncılık. s: 191-195.
- Sevingel, F.N. (2018). *7-12 yaş çocuklarının bağlanma stilleri ile okul başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Tarsus İlçesi Uygulaması*. (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, İstanbul.
- Simonelli, L.E., Ray, W.J. & Pincus, A.L. (2004). Attachment models and their relationships with anxiety, worry, and depression. *Counseling & Clinical Psychology Journal*, 3, 107-118. <https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Aagcd%3A8%3A17988056/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3AAscholar&id=ebsco%3Aagcd%3A14742120&cr=c> adresinden erişilmiştir.
- Solmaz, R. (2021). *14-18 Yaş arası ergenlerde sosyal medya bağımlılığı, bağlanma stilleri ve ödenetim arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. & Şenol, S. (2005). *Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bakış*. Klinik Psikiyatri Dergisi, 8, 88-99.
- Subaşı, H. (2015). *Kurumda kalan ergenlerin bağlanma ilişkileri ve öğrenilmiş güçlülük düzeyi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin H.G. (2019). *60-72 Aylık çocukların bağlanma durumları ile yalnızlık ve memnuniyetsizlik duyguları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin, S. (2016). *Özgül öğrenme güçlüğü tanısı almış çocukların bağlanma stilleri ve okul bağlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Ankara.
- Şahin, G. (2015). *Okul öncesi çocukların yürütücü işlevlerinin ve duyu düzenleme becerilerinin bağlanma örüntüleri açısından incelenmesi*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Şensoy, P. (2022). *Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimlerinin duyu düzenleme ve kişilerarası problem çözme becerisi üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Taş Zulaloğlu, B. (2015). *4-6 Yaş aralığındaki okul öncesi çocukların ve annelerinin bağlanma örüntüleri ile annelerin ebeveyn tutumlarını ve stresle başa çıkma yaklaşımlarının incelenmesi: çocuk psikiyatri polikliniğine başvuran ve başvurmamış olan çocukların karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Teze, S. (2016). *Annesi çalışan 6 yaş çocukların ayrılık kaygısının bağlanma stilleri açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Tok, C. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin ebeveyn bağlanma stilleri ile sosyal kaygı düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tulpar, L.B. (2019). *4-6 Yaş aralığındaki çocukların bağlanma stillerinin ve duyu düzenleme becerilerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul
- Tuna, C. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin ebeveynleriyle olan bağlanma ilişkisinin internet bağımlılığına etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Turan, F. A. (2017). *6. Sınıf öğrencilerinde bağlanma stilleri ve algılanan anne baba tutumları* (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Tüzün, O. & Sayar, K. (2006). Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Ural, O., Güven, G., Sezer, T., Azkeskin, K. & Yılmaz, E. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duyu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*.
- Ünsal Lüeci, E. (2021). *10-14 Yaşları arasındaki öğrencilerde ebeveynlere bağlanma, tanı'ya güven ve iyi oluş ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Verhage, M. L., Schuengel, C., Madigan, S., Fearon, R. M., Oosterman, M., Cassibba, R., ... (2016). Narrowing the transmission gap: A synthesis of three decades of research on intergenerational transmission of attachment. *Psychological bulletin*, 142(4), 337. doi: 10.1037/bul0000038
- Yaşar, Z.N. (2019). *6-12 Yaş arası çocukların ebeveynlerine bağlanma düzeyleri ile ebeveynlerin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli.
- Yaşar, V. (2016). *Çocuklarda depresyon düzeyi ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Yavuzaslan, R. (2019). *Prematüre bebeklere uygulanan kanguru bakımı ile anne bebek bağlanması arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Yerli, E. (2021). *Ebeveynler arası yetişkin bağlanma stilleri ve evlilik uyumunun çocuğun benlik saygısı üzerindeki rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). Gedik Üniversitesi, İstanbul.
- Yeşim, Y. (2020). *Lise öğrencilerinde bağlanma stilleri ile öz-yeterlik arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Yiğit, E. (2015). *Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma örüntüsünün davranış problemleri ve ebeveyndeki psikopatolojik belirtiler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi.
- Yiri, P. (2020). *Okul çağı çocuklarında aile stilleri ve bağlanmanın dikkat eksikliği ve hiperaktivite üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, K. (2019). *Ön ergenlerde akran zorbalığının bağlanma stilleri ve sosyal duygusal öğrenme becerisi açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yıldız, T. (2021). *Yeme reddi olan okul öncesi dönem çocuklarda anne kişilik özellikleri ve bağlanma stillerinin incelenmesi*. (Tıpta Uzmanlık Tezi). Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Yıldız, M.A. (2014). *Ergenlerde anne-babaya bağlanma ile öznal iyi oluş arasındaki ilişkide duyu düzenleme ve baş etme yöntemlerinin çoklu aracılık rolü*. (Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin
- Yıldızhan, E. (2017). Bağlanma teorisi ve bağlanma bozukluklarına genel bir bakış. *Anadolu Kliniği*. 22 (1). 10.21673/adoloklukin.237462.
- Yılmaz, İ. (2018). *Okul öncesi dönemde çocukların bağlanma biçimi ile sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Yolalan, H. (2013). *Ergenlerde depresyon ve bağ stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Yurtseven, B. (2017). *Okul öncesi çocuklarda bağlanma ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.